

MARIUSZ SZMAJDIŃSKI

KOMUNIKAT Z SYMPOZJUM
„KSIĘGA NAHUMA – ORĘDZIE,
INTERPRETACJA I RECEPCJA”
(UKSW, WARSZAWA, 10 MAJA 2011)

Sekcja Biblistyki Wydziału Teologicznego UKSW w Warszawie od kilku lat organizuje konferencje naukowe pod wspólnym tytułem „Interpretacja Pisma Świętego”. Są one poświęcone jednej, za każdym razem innej, księdze Starego Testamentu. Skoncentrowanie się na jednej księdze pozwala wydobyć jej główne myśli teologiczne, orędzie, interpretacje w różnych tradycjach i związane z nimi przyjęcie tekstu. Są to więc konferencje monotematyczne, na których głównym wyznacznikiem jest samo Pismo Święte. Do tej pory tego typu spotkania na UKSW były poświęcone Księdze Kapłańskiej, Tobiasza, Pieśni nad Pieśniami, Ezechiela. Należy w tym miejscu wspomnieć, że podobne sympozja poświęcone poszczególnym księgom Nowego Testamentu są regularnie organizowane przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Tegoroczne sympozjum na UKSW było poświęcone Księdze Nahuma. To jedna z mniej znanych ksiąg biblijnych Starego Testamentu, a na jej temat jest niewiele publikacji. Dlatego z radością i wdzięcznością należy przyjąć wybór tej właśnie księgi na temat sympozjum. Pozwoliło to na gruntowne spojrzenie i naukowe studium nad orędziem proroka Nahuma i jego dalszym oddziaływaniem. Jest to przecież orędzie szczególne wśród starotestamentowych proroctw. Księga Nahuma bowiem jest skierowana w zdecydowanej większości przeciwko Asyrii, której została zapowiedziana całkowita zagłada, rozumiana jako kara zesłana przez Boga. Jej autor, odczytany zbyt powierzchownie, może być podejrzewany o swoisty nacjonalizm, który pozwala radować się klęską wroga, a w Jahwe widzieć szczególnego Boga zemsty.

Symposium miało służyć uniknięciu takiego jednostronnego spojrzenia na Księgę Nahuma. Wygłoszono sześć referatów. Otwarcia symposium dokonał ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski, przewodniczący Stowarzyszenia Biblistów Polskich. Witając zebranych gości, zwrócił on uwagę na konieczność i aktualność corocznych konferencji z cyklu „Interpretacja Pisma Świętego”. Ksiądz profesor wygłosił również pierwszy referat, zatytułowany: „Nahum i jego orędzie w kontekście diaspory Izraelitów w Asyrii”. Ukazał w nim, że Mezopotamia z czasów upadku Asyrii i początków hegemonii Babilonii w tym rejonie oraz realia Palestyny północnej stanowią zaplecze wypowiedzi Nahuma. To pozwala stwierdzić, że jego księga powstała jako owoc asyryjskiej diaspory Izraelitów. Dzięki temu jest niezwykle cennym świadectwem z tego okresu.

W dalszej kolejności wystąpił ks. dr Mariusz Szmajdziński, wygłaszając referat „Pan jest Bogiem zazdrosnym i mściwym» (Na 1,2). Obraz Boga w Księdze Nahuma”. Jahwe jest nazwany mściwym i zazdrosnym przez to, że dokonuje pomsty na wrogach Izraela. Jest On także Bogiem cierpliwym, dobrym i bierze w obronę tych, którzy Mu ufają. Poemat otwierający prorocstwo jest midraszem do Wj 34,6. Ostatecznie więc Nahum jest pocieszycielem obwieszczającym zbawienie, a nie nacjonalistą. W tej sesji referat pt. „Księga Nahuma i Księga Jonasza – debata wewnątrz zbioru Dwunastu Proroków?” wygłosiła także pani dr Barbara Strzałkowska. Oba prorocstwa mówią o Asyrii, ale w zupełnie odmienny sposób: Nahum zapowiada jej zagładę, a Jonasz wzywa do nawrócenia, co ostatecznie uchroniło mieszkańców przed wymierzeniem kary. Jest to więc swoisty dwugłos w Zbiorze Dwunastu.

W drugiej sesji również wygłoszono trzy referaty. Jako pierwszy głos zabrał ks. prof. dr hab. Marek Parchem z referatem pt. „Peszer do Księgi Nahuma z Qumran”. Peszery stanowiły komentarz aktualizujący tekst biblijny w kontekście współczesnych wydarzeń historycznych i religijnych. W związku z tym Księga Nahuma cieszyła się wielkim zainteresowaniem, identyfikując wyrażenia typu „rozszalały lew” lub „szukający pochlebstw” z konkretnymi postaciami historycznymi, jak na przykład Aleksandrem Janneuszem lub faryzeuszami. W dalszej kolejności referat „Księga Nahuma w Nowym Testamencie” wygłosił ks. dr hab. Dariusz Kotecki. Na początku wskazał on, że nie ma formalnego cytatu z tej księgi w Nowym Testamencie. Można jednak znaleźć pewne aluzje reinterpretujące to prorocstwo. Tak jest w przypadku zestawienia Ap 17,2 z Na 3,4, gdzie pojawia się motyw powszechnego zauroczenia i oddania się nierządowi, oraz Dz 10,36 i Rz 10,15 z Na 2,1 jako głoszenie Dobrej Nowiny wszystkim narodom. Wspólnym toposem jest tu motyw gniewu Bożego. Ostatni referat, „Księga Nahuma w tradycji targumicznej”, został wygłoszony przez panią dr Annę Kuśmirek. Targum (czyli przekład objaśniający na język aramejski) do Nahuma jest jednoznaczny

i zrozumiały, głównie przez to, że unika antropomorfizmów w odniesieniu do Boga. W Targumie podjęto próby objaśnienia przywołanych symboli, przykładowo „pucharu złorzeczenia”, który będzie dany do wypicia Niniwie jako dopełnienie gniewu Bożego, ponieważ nie przyjęła wezwania do nawrócenia głoszonego przez Jonasza.

Po każdej sesji odbyła się dyskusja, umożliwiającą pogłębienie omawianych zagadnień. Pytania były stawiane zarówno przez obecnych na sali wykładowców UKSW, jak i przez studentów, co świadczy o dużym zainteresowaniu omawianym zagadnieniem. Ponadto, zgodnie już z wcześniejszym zwyczajem, wszystkie wygłoszone referaty zostaną opublikowane w czasopiśmie „Collectanea Theologica”, stanowiąc niezwykle cenny wkład w przybliżenie polskiemu czytelnikowi tego mało znanego starotestamentowego prorocstwa.